

KARMØY KOMMUNE

Postboks 167

4291 KOPERVIK

Dato: 20.05.2022

Saksnr.: 2022/32777

Dok.nr.: 2

Saksbehandler:

Øyvind Malmin

Karmøy kommune - Torget Skudeneshavn - Innvilget søknad om dispensasjon for oppgradering av torget

Vi viser til søknad datert 19. mai 2022 om dispensasjon fra fredning av torget i Skudeneshavn (Skudeneshavn kulturmiljø, Karmøy kommune, Askeladden-id: K315). Tiltaket strekker seg over eiendommene med gårds- og bruksnummer 57/110, 57/133, 57/154, 57/234, 57/266, 57/284, 57/322, 57/422, 57/544 og kommunal grunneiendom.

Karmøy kommune søker om å foreta en større oppgradering av torget i Skudeneshavn. Hovedgrepet er å gjøre torget bilfritt og skape et moderne torg der mennesker vil oppholde seg. Betongsteindekket vil erstattes med marktegl, og det vil etableres sittede og lekeplasser. I tillegg vil kaifronten i vestre del av torget utvides og drosjehytten flyttes.

Det er avholdt flere møter mellom kommunen og fylkeskommunen i forbindelse med denne søknaden, der rådgiver Ingvar Kristiansen og fagleder Lars Riese har representert fylkeskommunen.

Tiltaket berører i hovedsak sone B av fredningsområdet, men strekker seg inn i sone A i den østre delen av tiltaksområdet.

Rogaland fylkeskommune har i juni 2022 vært i dialog med kommunen om valg av belysning/utelamper for det nye torget i Skudeneshavn. På tross av at man ikke har kommet frem til en løsning som kan aksepteres, har fylkesdirektøren valgt å innvilge søknaden om dispensasjon, hovedsakelig på grunn av kommunens ønske om fremdrift i prosjektet. Fylkesdirektøren har uttrykt at de eksisterende støpejernslampene innenfor tiltaksområdet i størst mulig grad bør beholdes. En forutsetning for dispensasjonen er at kommunen kommer med et forslag til belysning av torget som fylkesdirektøren kan akseptere (se punkt 2 under vilkår).

Vedtak

Rogaland fylkeskommune gir dispensasjon til å gjennomføre følgende tiltak:

1. Oppgradere torget i Skudeneshavn (jf. søknad datert 19.05.2022).

Vilkår

1. Tiltaket skal gjennomføres i samråd med kommuneantikvaren på Karmøy.

2. Valg og plassering av belysning/utelamper/lysmaster på torget skal godkjennes av fylkeskommunen.
3. Endelig plassering av «statuer fra Normandsdalen» skal avklares med fylkeskommunen.
4. Det skal gjennomføres en befaring med representanter fra kommunen og fylkeskommunen før arbeidet starter opp.
5. Fylkeskommunen skal kontaktes dersom det dukker opp spørsmål underveis. Mindre endringer/avvik kan klareres med fylkeskommunen. Større endringer i forhold til hva som er omsøkt, krever ny søknad til fylkeskommunen.

Når arbeidet er ferdig skal du sende inn dokumentasjon som viser hvordan arbeidet har blitt utført og det endelige resultatet.

Tillatelsen er gyldig i 3 år etter at du har mottatt dette vedtaket.

Begrunnelse for vedtaket

Etter kulturminneloven § 20, kan departementet i *særlig tilfelle* gjøre unntak fra vedtak om fredning og fredningsbestemmelser for tiltak som ikke medfører *vesentlige inngrep* i det fredete kulturminnet. Fylkeskommunen/Sametinget er rette myndighet til å vurdere om dispensasjon skal gis, jf. forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminneloven §§ 3 (4) og 4.

Formålet med fredningen av Skudeneshavn kulturmiljø er å bevare Skudeneshavn som en kilde til kunnskap og opplevelse for dagens og fremtidens generasjoner, og som ressurs for samfunnsutvikling. Skudeneshavn skal sikres som en unik og godt bevart kystby, som viser hvordan et Sted har utviklet seg fra strandsted basert på sildefiske, til ladested med variert næringsvirksomhet og bymessige funksjoner i perioden 1800-1940.

Formålet er videre å bevare Skudeneshavn som et godt eksempel på byutviklingshistorie, med hovedvekt på de byggverk og strukturer som forteller om utviklingen av de bymessige funksjonene knyttet til offentlige tjenester, forretningsvirksomhet, frivillig organisasjonsliv og industrialiseringen av samfunnet. Fredningen av kulturmiljøet skal sikre helheten, sammenhengen, hovedstrukturen og tidsdybden i området.

Fredningen skal også sikre de kulturhistoriske og arkitektoniske verdiene i byggverkernes eksteriør, og strukturer som gateløp, havnebasseng, kaier, brygger, allmenninger, park, hager og annen grønnstruktur. De historiske, funksjonelle og visuelle sammenhengene skal særlig ivaretas. Bygningseksteriør og strukturer fra tiden etter 1940 skal sikres i den grad det er nødvendig av hensyn til kulturmiljøet. Fredningen skal ikke være til hinder for at Skudeneshavn opprettholdes og videreføres som en levende by med boliger, handel og annen næringsvirksomhet.

I denne saken er det lagt vekt på at Karmøy kommune vil oppgradere torget i Skudeneshavn. Kommunen ønsker å legge til rette for at mennesker vil oppholde seg på torget, i større grad enn tidligere. Dette gjøres ved å fjerne parkeringsplassene, stenge for biltrafikk og opparbeide sitte- og lekearealer. Betongsteindekket på torget

skal erstattes av marktegl, kaifronten søkes utvidet og drosjehytten ønskes flyttes noen meter. I søknaden finner man en detaljert beskrivelse av tiltaket.

I *Forskrift om fredning av Skudeneshavn kulturmiljø*, heter det under § 3 *Forvaltning av sone B* at; *Ved behandling av søknader om dispensasjon i sone B, skal kulturminnemyndighetene legge særlig vekt på hensynet til bolig- og næringsutvikling og andre forhold av samfunnsmessig betydning.* Videre heter det under § 6 *Dispensasjon* at; *I sone B kan det i tillegg gis dispensasjon til (. d) iverksette tiltak som kan forbedre miljøet i samsvar med den historiske karakteren det har hatt.* En omfattende oppgradering av torget i Skudeneshavn vil påvirke kulturmiljøet i Skudeneshavn i stor grad. Torget er det best sentrale byrommet i byen og er en svært viktig del av fredningsområdet. På tross av dette, mener fylkesdirektøren at endringene vil være positive, både for byen Skudeneshavn og det vernede kulturmiljøet. Selv om torget på mange måter får en moderne utforming, er det fylkesdirektørens oppfatning at det er gjort valg som egner seg godt bymiljø som Skudeneshavn. Torget, slik det fremstår i dag, bærer i stor grad preg av å være en parkeringsplass. Den nye utformingen vil i langt større grad være laget for mennesker, noe som er i tråd med byens historiske funksjon.

I prosessen med å utforme det nye torget i Skudeneshavn har både landskapsarkitekt, kommunen og fylkeskommunen vært involvert. Det er diskutert flere løsninger med hensyn til utforming, størrelse og materialvalg på det nye torget. På bakgrunn av disse diskusjonene har en kommet frem til et forslag som tilfredsstillende kommunens krav til nytt torg, og som kommuneantikvaren og fylkeskommunen mener kan aksepteres i et fredet kulturmiljø.

I Riksantikvarens dispensasjonsveileder heter det at; *Innebærer tiltaket et vesentlig inngrep i et fredet kulturminne, kan det ikke gis dispensasjon. Hva som er et vesentlig inngrep vil bero på et faglig skjønn. Kulturminnemyndigheten skal gjøre en helhetsvurdering av inngrepets art og størrelse sett opp mot objektets art, størrelse og kulturhistoriske og arkitektoniske verdier.* Videre heter det at; *Formålet med fredningen og fredningsbestemmelsene har stor betydning for vurderingen av vesentlighetsspørsmålet.* Det er liten tvil om at tiltaket innebærer en stor endring i en sentral del av fredningsområdet. Årsaken til at en likevel ikke anser dette som et *vesentlig inngrep*, er at utformingen av, og materialiteten til området som skal transformeres, ikke vurderes til å ha stor kulturhistorisk eller arkitektonisk verdi. Betongsteinen og asfalten som skal fjernes er av nyere dato, og i liten grad tilpasset det kulturhistoriske miljøet. Fylkesdirektøren vurderer også at oppgraderingen av torget er i samsvar med bestemmelsene i fredningsforskriften for Skudeneshavn, der det står at det skal legges vekt på hensynet til bolig- og næringsutvikling og andre forhold av samfunnsmessig betydning. I tillegg går det frem at en kan gi dispensasjon for tiltak som kan forbedre miljøet i samsvar med den historiske karakteren det har hatt. Fylkesdirektøren er av den oppfatning at en oppgradering av torget vil være positiv for både dem som bor i Skudeneshavn og besøkende. Fylkesdirektøren mener videre at det nye torget, i større grad enn dagens torg, er tilpasset det vernede miljøet med hensyn til utforming og materialvalg. På bakgrunn av dette vurderer fylkesdirektøren at oppgraderingen av torget i Skudeneshavn ikke innebærer et *vesentlig inngrep* i det freda kulturmiljøet.

I dispensasjonsveilederen heter det videre at; *Som særlige tilfelle trekker forarbeidene til kulturminneloven fram tiltak som er nødvendige av hensyn til formålet med den enkelte fredningen, tiltak av vesentlig samfunnsmessig betydning og andre helt spesielle tilfeller.* Oppgraderingen av torget vil være viktig for utviklingen av Skudeneshavn for innbyggerne og besøkende. Byen vil få et byrom med store kvaliteter, uten forstyrrende biltrafikk. Fylkesdirektøren vurderer at tiltaket har vesentlig samfunnsmessig betydning og at det derfor tilfredsstillende kravet til *særlig tilfelle.*

Etter en samlet vurdering innvilger vi søknaden om dispensasjon for oppgradering av torget i Skudeneshavn.

Forholdet til annet lovverk

Hvis tiltaket krever tillatelse etter annet lovverk, må søker sørge for dette, før tiltaket kan gjennomføres. Dette kan for eksempel være aktuelt for tiltak som er søknadspliktig etter plan- og bygningsloven § 20-1.

Du kan klage på vedtaket

Du har rett til å klage på vedtaket. Fristen for å klage er 3 uker fra du har mottatt dette brevet. jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen Stiles til Riksantikvaren som er klageinstans, men sendes til oss, gjerne på e-post til postmottak@rogfk.no. Hvis vi ikke tar klagen til følge, sender vi den til Riksantikvaren. De avgjør saken med endelig virkning.

Har du spørsmål?

Har du spørsmål kan du kontakte saksbehandler Øyvind Malmin på oyvind.malmin@rogfk.no.

Hilsen
Lars Riese
Leder (adm)

Øyvind Malmin
rådgiver

Kopi til:
RIKSANTIKVAREN

Dette dokumentet er godkjent elektronisk. Oppgi vårt saksnr. når du svarer på brevet.